

EUTHANASIE-EXPERT **WIM DISTELMANS** ZAG DRAMA'S IN DE WOON-ZORGCENTRA

'Binnenkort verwacht ik een piek in het aantal euthanasie-aanvragen', zegt professor in de palliatieve geneeskunde Wim Distelmans (68). Veel mensen wachten volgens hem het einde van de coronacrisis af om waardig te kunnen sterven: 'De voorbije weken waren verschrikkelijk op menselijk vlak.'

'Mensen die afscheid moeten nemen via de iPad... MEN IS VEEL TE STRENG GEWEEST!'

Voor zij die lijden' heet het nieuwste boek van professor Wim Distelmans, pleitbezorger van een waardig levenseinde. Het boek kwam er in de nasleep van het assisenproces rond Tine Nys (38) begin dit jaar, waar drie artsen terechtstonden voor de 'gifmoord' op de jonge vrouw in april 2010. De artsen werden vrijgesproken, maar dit proces leidde wel tot nieuwe debatten rond euthanasie. 'Had de jury anders geoordeeld, dan was Vlaanderen die 31ste januari wellicht een ander tijdperk ingegaan', zegt Wim Distelmans. 'Dan zouden er nu veel meer artsen weigerachtig tegenover

euthanasie staan. Ik zie het nog gebeuren dat men de wet dan opnieuw zou aanpassen. Maar zover kwam het gelukkig niet en dat was een hele opluchting.' 'Uit een rondvraag bij artsen na het proces blijkt - ik ben echt aangenaam verrast - dat zestig procent van mijn collega's vindt dat euthanasie moet kunnen bij mensen die psychisch lijden', gaat hij verder. 'Al heb ik er toch ook gehoord die zeiden dat ze er al twijfelachtig tegenover stonden en dat ze het nu helemaal niet meer willen doen. Gelukkig zijn ze wel bereid om hun patiënt dan door te verwijzen naar een collega. We spre-

't Is al een beweging jaar geweest voor Wim Distelmans, met in januari het assisenproces over de euthanasie van Tine Nys. 'Het was een hele opluchting dat die drie artsen zijn vrijgesproken', zegt hij.

'Men had ouderen de keuze moeten geven of ze wel of geen bezoek wilden krijgen', zegt professor Distelmans over de coronamaatregelen van de regering - Wilms.

ken hier nu over een twintig à dertig dossiers per jaar.'

Hoe zeker kan je als arts zijn dat mensen die psychisch lijden, zoals Tine Nys, nooit meer beter zullen worden?

Als familie wil je de hoop niet opgeven, inderdaad. Maar wij zien soms mensen die al twintig of dertig jaar in behandeling zijn en zich nog altijd even slecht voelen als in het begin. Wat moet je dan zeggen? 'Doe er nog eens twintig jaar bij?'

Niet lang na het proces rond Tine Nys legde het coronavirus ons land lam. Zijn er sindsdien nog aanvragen voor euthanasie ingediend?

In mei hebben wij een duidelijke dip in de cijfers gezien. Wie niet terminaal is, maar psychisch lijdt of MS heeft bijvoorbeeld, wacht liever nog even om een euthanasie-aanvraag op te starten, merken we.

Omdat het door de lockdown niet mogelijk was om in een ziekenhuis of woon-zorgcentrum op een waardige manier afscheid te nemen van familie?

Inderdaad. Ik vermoed dan ook dat we binnenkort een piek gaan zien in het aantal euthanasie-aanvragen. (laat een stilte vallen) De voorbije weken waren voor veel ouderen verschrikkelijk op menselijk vlak. Topaaz, ons palliatief dagcentrum in Wommel, moest ook de deuren sluiten tijdens de lockdown. Toen we drie weken geleden opnieuw de deuren openden voor bezoek, hoorden we gasten - ik spreek liever niet van patiënten - zeggen dat ze op het punt hadden gestaan om zich op te

hangen vanwege de uitzichtloosheid van hun situatie.

Dat grijpt je wellicht naar de keel? Natuurlijk. (zucht) Er zijn de afgelopen weken bij ons mensen gestorven in omstandigheden die absoluut niet ideaal zijn. Al heb ik telkens geprobeerd om zo menselijk mogelijk te handelen. Zo waren er gelukkig wel ziekenhuizen en woon-zorgcentra die in uitzonderlijke omstandigheden wel enkele familieleden toelieten. Ik zette

'In ons palliatief dagcentrum heb ik mensen horen zeggen dat ze op het punt hebben gestaan om zich op te hangen, vanwege de uitzichtloosheid van hun situatie'

in die gevallen ook geen mondmasker op, en de familieleden evenmin. Op het einde van je leven wil je je naasten toch nog eens écht zien. Hun gezicht, zonder mondkapje. Maar er waren ook zorginstellingen die de familie in alle omstandigheden bleven weigeren en hen doorverwezen naar de iPad.

Je vindt de coronamaatregelen voor de woon-zorgcentra te streng?

Ja, men had de ouderen zelf de keuze moeten geven of ze wel of geen bezoek wilden krijgen. De gemiddelde levensverwachting in een woon-zorgcentrum is anderhalf jaar. Als je daarvan al een aantal maanden in afzondering moet doorbrengen, dan is dat lang. We willen men-

sen alsmaar langer in leven houden, maar er is nog een groot verschil tussen biologisch in leven zijn, of écht leven.

Volgens jou was het geen goed idee om alle ouderen af te zonderen?

Dat was fout. We moeten het recht op zelfbeschikking van de mens weer meer gaan respecteren. In die grote centra moet het toch mogelijk zijn om één vleugel te voorzien voor zij die wél bezoek willen ontvangen?

Een man deed onlangs zijn verhaal in Dag Allemaal. Zijn vrouw kreeg in januari een hersenbloeding en lag sindsdien verlamd in het ziekenhuis. Door de lockdown mocht hij haar niet bezoeken, maar communicatie via de iPad was niet mogelijk, want z'n vrouw kon niet meer praten.

Dat was een verschrikkelijke historie... Maar wij hebben ook drama's meegemaakt. Zo was er een man die ik al een tijdje opvolg voor zijn euthanasieaanvraag. Hij moest nog een paar keer bij ons op gesprek komen om zijn aanvraag verder af te wer-

ken. Maar het woon-zorgcentrum waar hij verbleef, volgde de coronamaatregelen zeer strikt op: als hij het centrum verliet om bij ons op gesprek te komen, mocht hij niet meer terug naar binnen.

Welke keuze heeft hij gemaakt?

Een eigen huis had hij al lang niet meer en zijn kinderen woonden in het buitenland. Die waren speciaal voor die aanvraag naar ons land afgereisd. Wij hebben voor die man een kamer in een ziekenhuis moeten regelen, zonder dat hij vooraf wist of zijn euthanasieaanvraag zou worden goedgekeurd of niet. Dus in plaats van dat hij in zijn eigen kamer in het woon-zorgcentrum kon sterven, kreeg hij nu euthanasie in een

→ anonieme ziekenhuiskamer. En da's ook met andere mensen gebeurd.

Je haalde net het verschil aan tussen biologisch leven en écht leven. Is dat een verzuchting die je vaak hoorde bij mensen, dat het leven in lockdown niets meer voorstelt?

Jazeker! En niet alleen nu trouwens, wij krijgen geregeld euthanasieaanvragen van mensen die niet naar een woon-zorg-centrum willen gaan. Ze zijn niet zozeer bang om oud te worden, maar het boezemt hen angst in om niet meer zelfredzaam te zijn. 'Ik ga met alles akkoord, maar ik ga niet naar een zorginstelling', zeggen ze dan. En als je sommige centra ziet, begrijp ik hen. Ik wil naar niemand een steen werpen, die sector werd nu eenmaal jarenlang ondergefinancierd.

weinig zal veranderen.

Voor de uitbraak van het coronavirus laaide het debat rond euthanasie voor wie wilsonbekwaam was geworden door dementie weer op. Zie je zo'n uitbreiding in de wet ooit tot stand komen?

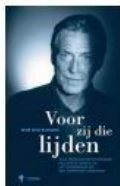
Dat het debat op gang kwam, was op zich al hoopvol, maar corona heeft alles stilgelegd.

'We moeten dringend meer investeren in de zorgsector. Ik hoor nu overal beloftes, maar vrees dat we snel in ons oude leventje zullen hervallen en dat er weinig zal veranderen'

Rusthuizen hebben vaak nog het imago het wachtkamertje van de dood te zijn.

Dat zal wel zijn! Ik hoop dat we na deze crisis die sector gaan hertekenen en er opnieuw in investeren. In het buitenland bestaan er buurtgebonden projecten waar men met vijftien ouderlingen samenwoont, mee inspraak heeft in het menu en in de activiteiten. Naar zo'n tehuis wil je wél gaan. Ik ben ervan overtuigd dat je in zo'n scenario ook menselijker kan optreden in tijden van corona. Maar of dat nu is doorgedrongen tot het beleid, zal de toekomst uitwijzen. Momenteel hoor je overal beloftes, maar ik vrees dat we snel in ons oude leventje zullen hervallen en dat er aan de zorg

En voor een uitbereiding van de wet is het wachten op een federale regering. Open Vld staat in elk geval achter de uitbreiding. Sp.a, groen en PVDA ook. Bij N-VA zijn ze nog altijd onbeslist en CD&V blijft tegen. Het blijft dus afwachten. ■

● **Info:**

'Voor zij die lijden' van Wim Distelmans verscheen bij Borgerhoff & Lamberigts, € 19,99

● **Info:**

Wie vragen heeft over zelfdoding, kan terecht op het gratis nummer **1813** of op www.zelfmoord1813.be